

Debattartikel från Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp unga.

2011-10-27

Unga på landsbygden – en kommunal möjlighet eller en statlig utopi?

Kännetecknande för svensk landsbygdspolitik med inriktning unga är att mycket sägs men lite görs. Alltjämt flyttar unga till städerna medan de äldre blir kvar. På lång sikt innebär det en befolkningsmässig åderlätning av landsbygden och de mindre orterna. Utvecklingen de sista femtio åren kan sammanfattas i att: få blir färre och äldre.

Vem ska göra jobbet om nu alla flyttar från landsbygden och de mindre orterna? Hur ska vi klara välfärden för de gamla som är i behov av vård och omsorg om ingen finns kvar som kan axla det ansvaret?

Vi konstaterar att insatser lokalt och nationellt hittills inte gjort att fler unga stannar på landsbygden. Intrycket förstärks av att många kommuner centraliserar sin verksamhet till kommuncentrum. Samtidigt ropar alla med unison stämma: Alla unga behövs! För en mångfald i samhälle och näringsliv och för en diversifiering i kompetens. Vi får det inte att gå ihop.

Nu behövs därför kraftfulla insatser både från kommunernas och statens sida! Ska vi få unga att stanna kvar, flytta tillbaka eller komma som nya landsbygdsbor måste våra kommuner se till att skapa gynnsamma villkor för att leva, bo och driva företag också på landsbygden. Det gäller naturligtvis skolor, barnomsorg, vägar, bredband och transporter men också annan service, tillgång till högre utbildningar, infrastruktur för distansarbete etc. En landsbygdssäkring av kommunala beslut, d.v.s. en enkel konsekvensanalys av vad besluten betyder för landsbygden, och för unga, vore ett sätt att förbättra situationen.

Vi kan genom aktuell forskning se att föräldrar och vuxna i lokalsamhället underbygger utvecklingen genom att själva beskriva livet på landet som tråkigt och utan möjligheter. Bilden förstärks genom att många unga upplever att de känner sig uteslutna från lokala aktiviteter, de blir inte synliggjorda utifrån egna intressen och saknar möjligheter att förverkliga idéer lokalt. Men är det självklart att utbildning, arbete och bra boende i första hand skall kopplas till stadsmiljöer? Här behöver både kommuner, länsstyrelser, högskolor och näringsliv tillsammans med landsbygdsprogrammet och landsbygdens aktörer ta krafttag för att skapa möjligheter. Det finns många goda exempel på tekniker som gör det möjligt att både studera och arbeta på distans.

Hur är det då ställt med svensk landsbygdspolitik? Sveriges landsbygdsprogram är ett verktyg för att ta tillvara den potential som finns på landsbygden. Och ungdomarna ska prioriteras, de är ett s.k. ”horisontellt mål”. En genomgång gjord 2010 visar dock tydligt att unga får en väldigt liten andel av pengarna. Andra intresseområden än lantbruk och andra gröna näringar har liten plats. Men även i de åtgärder som riktar sig utanför de traditionella näringarna når man inte ut till unga. Det är helt enkelt för få som söker de stöd som är möjliga. Det är också väl känt, dels att de agrara näringarna behöver mindre folk i jobb nu än tidigare, dels att ungdomars visioner om ett framtida yrkesliv ofta handlar om annat än vad som just nu premieras av landsbygdsprogrammet.

Vi bör diskutera vad landsbygdsprogrammet är till för. Landsbygdspolitiken bör leva som den lär. Alla aktörer på landsbygden måste hjälpas åt att involvera och engagera unga att utnyttja de möjligheter som finns i dagens landsbygdsprogram. För framtiden, i ett nytt landsbygdsprogram, behövs en vidgad syn på näringsliv, service och aktiviteter på landsbygden som är i bättre samklang med ungas visioner och tankar

om möjligheter till jobb. Det behövs långsiktighet, småskalighet och ett fokus på lokalsamhället. Vi behöver ett omtag rörande de lokala översiktsplanerna för att se hur landsbygden och unga kan lyftas fram. Men kanske viktigast av allt, vi behöver en (mental) omvärdering av ungas möjligheter lokalt. Det sistnämnda är en uppgift för alla medborgare i en kommun. Saknas stolta vuxna landsbygdsbor finns det heller inga unga som stolta kommer att satsa på ett liv på landet med allt vad det innebär av utveckling, innovation och långsiktigt hållbar utveckling i mindre kommuner. Saknas det dessutom personer i tätorterna som är stolta över sin landsbygd kan vi aldrig förankra en kommunalt attraktiv landsbygdspolitik.

/Gruppen Unga, Landsbygdsnätverket

Jytte Rüdiger, Hela Sverige ska leva, (Ordförande för arbetsgruppen)

Veronica Gisslar, 4 H

Rosa Jonsson, Vi Unga

Hans Olof Stålgren, Landsbygdsnätverkets kansli

Idil Hassan, Leader Folkungaland

Kim Scharafinski, U-land

Kristin Yderfors, LRF Ungdom

Johanna Nilsson, Jordbruksverket

Åsa Lindin, länsstyrelserna

Maria Elinder, Naturbruksskolornas förening

Text till faktaruta:

Landsbygdsprogrammet:

Det nuvarande landsbygdsprogrammet gäller från 2007 till och med 2013. Det är ett verktyg för att nå målen för landsbygdspolitiken. Programmet innehåller satsningar i form av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Landsbygdsprogrammet är indelat i fyra områden som kallas för axlar:

1. förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft
2. förbättra miljön och landskapet
3. förbättra livskvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdens ekonomi.
4. Leader är en metod för lokal utveckling som kan användas i arbetet med att genomföra landsbygdsprogrammet. Unga, kvinnor och personer med utomnordisk bakgrund är särskilt viktiga målgrupper.